

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piaczsr 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, esütörtökön és szombaton délelben.
{ Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik. }

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, augusztus 7-én 1862.

(D) A bécsi lapok a sept. 15-ig szétmenendő Reichsrátnak meglehetősen borsos istenbazzadot mondogatnak. Általában ezen képviselői testületet azon miniszterium uszályvívőjének tekintik, a mely ugy kívül mint belül nem volt képes megfelelni azon követeléseknek, melyek a birodalom régi tekintélyének helyreállítását s az alkotmányos élet belső megszilárdulását várták.

A „Presse“ maga, melyet mindig centralistikus lapnak ismertünk, nagyon hevesen kel ki a miniszterium ellen és általában úgy tetszik, hogy az erdélyi szász küldöttség tiszteletére adott lakomán nem ok nélkül vagdalózott az állam-miniszter a journalistika ellen, mert ha a bécsi lapok nyilatkozatait figyelemre vesszük, úgy találjuk, hogy azok nagy többsége nem sokat bókolt államminiszter urnak.

A közvélemény ily általános ellennyilatkozata képes egy alkotmányos államban megsemmisíteni a miniszteriumot, mert az azt ellenőrző képviselőt egyútt szokott járni a közvéleménnyel. De Ausztriában nincs ez az eset, mert az államtanács ugyanazon kormány által létesített, tehát ugyan azt támogatja. E miatt mintegy összeforrasztá lételet a miniszteriumával, minek következtése az, hogy az osztrákok békületlen nagy többsége is attól tart, hogy a miniszterium elbukása a képviselői rendszer elbukását is maga után vonná. Mi pedig ezt éppen nem hisszük, az uralkodó határozott irányba bármelyik alakulandó miniszteriumot alkotmányos működésre köteleznék.

Mintán a miniszterium és Reichsráth mit sem tett a belső viszály elintézésére, most némely bécsi lap a magyaroktól várja, hogy a Reichsráth szüntelése alatt a „kibékülés útját egyengessék.“ Mintán e kibékülés csakis az uralkodó és országgyűlés közt fenforgó negotiatiók egyedüli következménye lehet, a Reichsráth szüntelésének vagy nem szüntelésének ezzel semmi köze sincs, a bécsi lapok azt hiszik, hogy ekkor az uralkodó és nemzet a kiegyenlítés kérdésében jól előre haladott volna, ha a Reichsráth és a miniszterium nem adandott magatartása által okot a „Vaterland“ következő megjegyzésére: „A Reichsráthnak jutott ama szép feladat, hogy a kormánynak megjelölje az utat, hol a népek kielégítése s az idővös alkotmányoszerű állapotok helyreállítása lehető lett volna: de a Reichsráth többsége visszautasítá e hálás szerepet, jobbnak látta a kormánytól vonatni hagyni magát, s támpontjál szolgálai több oly kormányténynek, melyet a történelem mint súlyos hibát fog tábláira vésni, s ott, hol Magyarország irányában kibékülést kellett volna tanácsolni, hol a kormányt onni kellett volna minden oly lépéstől, mely által (a bécsi kormány) Magyarország népe és Magyarország királya közé furakodott, jobbnak látta a kormány oly elhatározásaira ujongani helyeslését, melyek Magyarországot az összállamtól még inkább elidegenítik.“ stb.

Mialatt a bécsi lapok így mondják „vale“-jokat a Reichsráth után, a pesti lapok hangjából azt sejtjük, hogy Magyarország újabb szerencsétlen experimentálás előtt áll. A „P. Hirnök“ bécsi levelezője ráfogja, hogy a magyar miniszterialis párt (mondja inkább: abszolút többség, az egész nemzet) a megyéket elakarná ejteni, titkon és nyíltan buzgón támogatatik a bécsi centralisták által; (miből következtetik a „Hirnök“ ezt, azt ő tudja, mert a centralisták soha még jelét nem adták a magyar 1848-asok iránti buzgalmuknak) de a kancellárnak valószínűleg sikerülni fog az oct. diploma alapján egy oly országgyűlés létrehozása, mely bazánk ősi autonómiáját a parlamentarismustól várható forradalmi veszélyektől megmentendi.

Ez urak mindenesetre ráfogják a teljes restitutio barátjaira, hogy ők a megyei életet megakarják semmisíteni: úgy látszik, ezen soha be nem bizonyított állításukba a „P. Napló“ is kezd beleuuni s közelebbről azon állítást veti szembe, miszerint „a megye csak is felelős parlamentari kormány mellett tartható fenn, a nélkül lehetetlen.“

„A mai megye — írja a „P. N.“ — nem lehet más, mint democrata alapu megye; nagy qualificatio, nem practibilis... ily megye s a burocraticus kormány közt folyvást colisiók fognak támadni. Régi szabásu collegialis közigazgatás el fogná nyomni az ily szabásu megyét (példáját értük) vagy a megye folyvást ellen állván a központi kormánynak, nemcsak megzavarja a közigazgatást, de or-

szággyűlésen is organjai által e forma átídomítására folyvást fog működni. (Ezt is megértük.) A megye és ily kormány — az volna a folytonos anarchia. A felelős kormány és új megye közt létezik azon szellemi rokonság, mely egyedül veheti elejét az összetűződéseknek.“ Így ír a „P. N.“

A „P. Hirnök“ ugy látszik arra számít, hogy a megyék zöld asztalánál csak az intelligentia tanácskozzék s mi elismerjük, hogy ez esetben lehetne kormányozni a collegialis kancelláriai rendszerrel is; ámde nem lehet feledni, hogy a nemzetiségeket csak a szabad és széles alapu municipiumokkal lehet kielégíteni. És igaz van a „P. Napló“nak, midőn azt állítja, hogy a mai megye csakis democrat alapu lehet, s hogy az 1848 ki censznál magasabb censust nem lehet létesíteni. A magyar nemzetnek az igaz, hogy kedvezne a nagyobb censzus, a mint ezt az erdélyi octroyalt megyék eredménye is tanúsítja; de ezért a haladás eszméit megtagadni nem lehet. Mi hasznunk van abban, hogy mesterkelt censusemelés által biztosítsuk suprematiánkat, ha a haza nem magyar népei ez által még dühösb ellenségeinkké válnak. Legyenek szabad és igazságos intézvényeink, s apránként testvéreinkké fognak válni ők, midőn anyagi s szellemi jólétük a miénkkel együtt emelkedik.

Kolozsvár, aug. 7-kén 1862.

(D) Reánk nézve most semmi sincs oly fontos kérdés, mint a vasut kérdése. Közöltük annak idejében, hogy a szebeni, mint a kolozsvári vonal engedélyeztetett. Hirlapjaink által bőven meg volt vitatva, hogy melyik vonal áll Erdély érdekében, s ugy a Szebenen kívül szerkesztett szász, valamint a hazai román lapok teljes egyetértésben állottak ezen vonalkérdésnél a magyar lapokkal. És ez igen természetes is volt, mert a vasut oly anyagi érdek, mely csak úgy hozhat egy egész országterületre jobb

A szebeni és kolozsvári vonal versenyzésénél a szebeni azon előnnyel bír, hogy költségvetése nagy összeggel kevesebb mint a kolozsvárié, s a töképenzesek örömeit csatlakozásnak oly vállalatához, melyre kiadásuk kevesebb; de e vonalnak két hátránya van: egyik az, hogy Oláhországfelől csaknem megoldhatlan technikai akadályokba ütközik; másik az, hogy Erdélynek csak egy kis szögletet metszvéen át, e hazát a vasuti közlekedés jótékonyaságából teljesen kiforgatná, míg világkereskedelmi szempontból a kolozsvári vonal a rövidebb.

Ennélfogva Erdély népének önmaga iránti kötelessége az, hogy a kolozsvár-brassói vonal építését a vonalra eső föld, s a vonalban találtató készletek, s a lehető minél nagyobb munkaerő ingyen felajánlása által tegye olcsóbbá, hogy ezáltal a vállalkozó töképenzeseket vonja ezen vonalhoz, s a másik utvonallal olcsóbbasági előnyét paralizálja.

Sajnos, hogy municipalis életünk éppen ezen szempillantásokban van felfüggesztve, midőn Erdély anyagi sorsának ily életkérdése forog fen. Emlékezzünk, hogy a pest-váradí vonal építése alkalmával a Királyhágón tuli megyék hogyan fordíták a vasutrá közmunkaerejüket, s mekkorát segítének ezáltal a vállalatnak? Nálunk a megyék nem nyilatkozhatnak és így együttesen nem is tehetnek, a mi végzetlen hátrány, mert községenként és egyenként az áldozatkészség kivívása annál nehezebb, minthogy a capacitatonak fölről fölré kell közreadatni, s ki lesz képes e földadatnak megfelelni, ha a tisztviselők nem fognak kivált az ügy mellett azon hazafi lelkesedéssel proselitáskodni, melyet annak roppant fontossága követel?

Ha a szebeni vonal, a mennyiben csak ez ország egy kis szögletén vonulva át rövidebb, s így az olcsóbbaság előnyét bírja, a kolozsvári vonalnak nagy előnye éppen az, hogy az egész ország szívéen vonul át, s általa egész Erdély népe van érdekelve; következésképp ha a birtokosság fáját, követ, vasát, mészt, földjét, a nép karját, s földjét ajánlja fel a vállalatnak, azon százezrek ajánlata, kik e vonal által érdekelve vannak, milliókra menő értéket képviselhet, s a szebeni vonal anyagi előnyét azonnal paralizálhatja. És ekkor a kolozsvári vonal

megépítése gyorsabb s biztosabbá fog válni, s Erdély mielőbb beesik a keleti kereskedés vonalába, s kiragadtatik az elszegényedés azon irtozatos örvényéből, a melyben már benne keringünk.

Ezen vonal, mely a kormány és haza, a közös birodalom és a királyság együttes érdekében áll, mely a birodalom véghatárainak hadivédelmére is döntő fontossággal bír, még azon előnnyel is kérkedhetik, hogy a szomszéd Moldva-Oláh fejedelemség országgyűlése által a herceg Brankoveannak engedélyezett s felsőbbleg is megerősített vasutálózat egyik ága Brassónak bizonyosan irányul, míg a fővonallal kikerüli a Verestoronyt és a vukániszorosnak tart. Hogy mi lesz e kérdésből, miután a császár a verestoronyi s nem a vukáni vonalt engedélyezé, s miután a romániai vállalkozók nem akarnak a Verestorony irányában építeni? — azt előre nem tudhatjuk, de annyit tudhatunk, hogy míg a szeben-verestoronyi vonalnak a szomszéd országokkal érintkezése nehéz vita alatt áll, addig a kolozsvár-brassói vonal érintkezése már biztosítva van, tehát csak pénz és vállalkozó kell s országos vonalunk létesülni fog.

A „Kronst. Ztg.“ közelebbről hg. Brankoveannak egy leveléről tesz említést, melyben írja, hogy a Bukurest, Ploest és Buzenn átmenő vonal a legkedveltebb pontnak, Brassónak fog irányulni, hogy itt az erdélyi vonallal érintkezzék. Ezen közlésre alapítjuk főnebbi állításunkat.

E szerint oly érdekek küzdenek a mi országterületi vonalunk mellett, melyek biztosítanak, hogy e célra hozandó lelkes áldozataink füstbe nem mennek; míg ha talán szűkkeblűségünk miatt a vállalat terhein nem könnyítünk, a töképenzesek makacssága végre nyomást gyakorolhat az országgyűlésre, hogy a még nagyobb és kifejtettebb államok érdekeire is képes irányadólag, sőt kényszerítőleg hatni.

Rajtunk van a sor, hogy azon előnyeket, melyeket vonalunk országos és birodalmi fontossága mellett a szomszédos fejedelemség kormányintézkedései is gyámolítottak, megragadjuk, s a vállalkozó töképenzesek bizalmát s részvétét e vonal iránt felkeltjük.

Sajnos, hogy e célra megyeileg most nem lehet hatni; magok az octroyalt szűkebbkörű bizottmányok ha működésbe lépnek is, személyzetük szűkköre s a nép közvéleményétől elszigeteltségük miatt kevés bátorságot tanúsíthatnának a közáldozatok megyei elhatározásában; míg a régibb tágabb körű bizottmány, hol minden nemzetiség s maga a nép munkás osztálya nagyobb tömeg által volt képviselve, e részben döntőbb elhatározásokat tehetne.

És valóban ha a kormány jól átértette saját érdekét, ezen a népre nézve oly fontos kérdésben az önkéntes ajánlatok feletti tanácskozással összehívhatná a régi teljes bizottmányi gyűléseket is, a mi által bizonyosan lehetne reményleni, hogy Erdély hatóságai ezen kérdés horderejének felfogásáról fényes tanubizonyságot tennének hozandó határozataikban.

Ha megyegyűléseinken összegyűlt népünknek világosan felfejtenők egy vasut roppant horderejét, s az általa közvetített forgalom hatását a pénz és jólét terjedésére, valjon nem lelkesülne-e föl népünk, hogy a vonalba eső földet átengedje annyival inkább, mert csaknem minden község bir közhelyekkel, honnan a szegényebb sorsu egyént kárpótolja, vagy a hol már a közhelyek felosztvák, van mindenütt lelkes és megfontoló nagy birtokos, a ki sajátjából is kész legyen azon szegényt földdel kárpótolni, kinek talán utolsó földbirtoka esnék a vasut vonalába.

És valjon ha népünk a kérdés horderejét átértene, nem volna-e kész minden földész család egy két pengő forintnyi, minden középbirtokos 10—20, s minden nagyobb birtokos 100—200 forintnyi összeg befizetését elvállalni, mely országos ajánlattá válván, milliókra menő összeget képviselne, s fölségitené a vasuti munkálatokra kiadandó összeget: míg a vasut vonalában eső népesség egy két napi mun-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoală - BCU Cluj-Napoca.

mind saját magunk hasznára fordítani, mily nagy hálával tartozunk gr. Teleki Domokos hazánkfiának, azt több szó, s több tiszta igaz hazafi kebel tudná megmondani! Tenyésztesen tehát minden birtokos eperfát, arra nem kis, de nagy mértékben ne sajnálja figyelmét ráfordítani; mert ezáltal bizonyára egy jóvedelmű ágát emeli elő gazdaságának, úgy is e hazának oly sok szegény népe s embere van, ki a legnagyobb igyekezettel sem tudja megszerezni magának a mindennapi szükekre megkívántó kellékeket, így e tárgy kezelésével sok ember kap kenyeret, és sok gyermek a munka hiánya miatt, mert másképp a gazdaságnál nem használható, nem lesz dologtalan, nem válik rosszra, hanem a szorgalom s igyekezet ő benne is fog működni, és több nevezetes embere lesz a hazának és az emberi társaságnak! Ezen szempontból s egy a haza érdeke tekintetéből is felszólítok minden ügyes hazafit, gazdát, lelkészt s tanítót, hogy az eperfaenyésztést tegye hazafiai kötelességévé, ismerje el ennek jóvendő hasznát, iparkodjék azt minden erejéből munkálni, gyarapítani, annyival is inkább, mivel a magyar selyem a világkiállításán megnyerte becses érdekét, és a magyar hazában oly jóvedelmű tárgynak ismertetett, a milyent és jobbat egy ország is előállítani s mutatni nem tudott. M. Várhely, augusztus. 2. 1862.

Buczy Emil.

Kézdi-Várhely, augusztus 3-án 1862.

Az aratás elvégződött Háromszéken, a hol tudniillik volt mit aratni. Buza, mint rosztermes szinte semmi sem volt, a tavasz vetés is sokkal kevesebb, mint a mennyit reméltünk, a töröküzát kivéve, mert az még most szép reményekre jogosít.

A politikai életről nem tudok írni, minthogy most minden titokban megyen, tiszti gyűlésekről semmit sem lehet tudni; megyegyűlésnek pedig híre sincs, pedig rég készülnek megalakítani a biztortmányt. Mennyire haladt a munkát az csak szorosan hivatalos egyének tudhatják, azok pedig oly szigorúan őrzik, hogy hozzánk szegény levelezőköz még csak a kules lyukán sem juthat el semmi. De annyit mégis megírhatok talán, hogy a falvák végéről a falu nevét, s néhol az egyesült Magyarország cziméret viselő nemzeti színre festett oszlopok, kétségen kívül valamely felsőbb parancs rendelkezése mind eltűntek. Hogy miért kelle ez ártatlan fáknak félre vonulni, ki tudhatná?

Igy vonult félre városunk végéről is a kéthón egyesített czimérelv ékeskedő nemzeti színt oszlop. Hogy meddig marad a sirjában, ezt is ki tudná megmondani, de azt egész bizonyosan meg tudjuk mondani, hogy nagy nemzetünk e jelvénye, ha a fa nem is legalább a szín, mely azt ékesíté, több tiszteletet és kegyeletet érdemelt volna az illetők részéről, mint a mennyire méltaták azáltal, hogy egy több évre elittelt gyújtogató vak cigány által vitették a városnak keresztült ideiglenes sirjába a tanácsbázhöz. Azt hiszem találkoztunk volna városunkban elég jeles polgár, ki ezen kötelesség teljesítése által megtisztelve érezte volna magát, ha rá felhívott volna.

Ojtozi.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Értesítés. A mezősegről öv. m. Komis Eleknek urasszony 50 ft 20 krt gyűjtött a magyarországi árvízkaróslat részére; annak idejében közre adtuk lapjainkban a tisztelt adakozók névsorát. Az így kezünkbe jutott 50 ft 20 krt. öszvevnek magyarországi helytartó ö nmlsághoz leendő kézbesítésére, miután Erdélyben illető helyen közvetlenül töltnék a pénzt nem fogadták el, az első kérészt gazd. egyetl ügynökét Gírokit Ferencz urat kérték fel, ki azt kézbesítvén a k. helytartó ö nmlsa meghagyásából Schäfer Pál helyt. tanácsos által aláírt nyugtát hozzákn beküldötte; midőn a t. ügynök annak készségeért köszönetet mondunk, egyszersmind a szent czélra adakozókat kívánjuk értesíteni, hogy adományuk rendeltetési helyére eljutott.

— A kolozsvári iparosok olvasó-egyletének alapszabályai a f. k. főkörmányszék által megerősítettén, ezen igen jó irányú s miiparosainknak tisztességére való egylet megalakult. Államgazdaszatunk jóvendőjének egyik legfontosabb tényezőjéül vannak hivatalos miiparosaink és ideje, hogy ők országszerte eszméljenek s elhagya a serházakat s vendéglöket, hol régen folyt őrés idejökben minden szorakozásuk: keressék időtöltésüket nemesb tereken, hol olvasás által szellemi táplálékot s a társalgási érintkezés és eszmecserék által szakmáikban czélszerűbb kifejlődést lehetnek. A kolozsvári miiparosok, a mint illik e legnagyobb városunk iparosaihoz, előlmentek a jópéldával, s megalapítottak olvasó-egyletűket. A miut ezen kifejtett s jó módú osztálytól lehetett várn, olvasó termüket, mely négy csinos szobából áll a pácsonon, izetesen berendezték; a nemesb időtöltő játékok elfogadása mellett a következő lapokat jártatják: „Korunk“, „K. Közlöny“, „P. Napló“, „Vasárnapi Ujság“, „Politikai Ujdonságok“, „P. L.“, „Bolond Miska“, „Üstökös“, „Növilág“, „O. Tukre“, „Férfi divat közlöny“, „Pest. Comes.“ A társulat igazgatója Kállai Lajos, pénztárnoka Kremer Ferencz, gazdalgazgató Szigethy Dénezs, Könyvtárnok Kalivoda József, jegyző Tömösvári Miklós. Évi részvény négy forint, és e jó irányú társulat már is 170 tagot számít, remélhetni, hogy ily jutányos részvénydíj mellett rövid időn sokkal nagyobbra fog emelkedni a résztvevők száma annyival inkább, mert a társulat megalakulását miiparosaink valódi bafafias örömmel fogadták. Vajha e szép előpélda gyors követelésre találva minden többi magyar városunk miiparosainál, kik hazánk industrialis fejlődésének oly fontos tényezőjéül vannak hivatalos, hogy valóban a közműveltség színvonalán állani önmagok és a haza iránti kötelességök.

— Néhai gróf Kemény Sámuel hagyatékának ügye, mely a legfontosabb jogi kérdések egyikét képezi, a napokban került tárgyalás alá Kolozs megye mostani ideiglenes törvényszékénél. Az eladó bíró véleményét előterjesztvén, a törvényszéki bírák szavazatának többségében nagy véleményegység nyilvánult, de — mint értesítettünk — törvényszéki elnök, Enyedi László ur, ösztönözve érte magát, el-

nöki jogára hivatkozva, az ítéletet felfüggeszteni. A megletetés állítok élénk és általános vála.

— Kolozsvár t vasár alkalmával egy szegény asszony 300 frtért akarta kötélfűzőcsoknak eladni gyermekét. Ezek csak 100 frtót értek, s az alku folyt, míg a rendőrség nyomába jött, s az asszony elfogott. (P. H.)

— A kir. főkörmányszék a „K.“ szerint mult hó 24-kéről közhírré teszi, hogy a n.-szebeni országos tébolyda, mely 200 elmebeteg fogadhat be, f. év novemberben reménytelőleg megnyitattik, s addig is az intézet-igazgató orvosi és gazdagondnoki hivatali állomások betöltésére pályázat nyitattik. Pályázni kívánók szakavatottsági bizonyítványokkal ellátott folyamodványaitak idei sept. 15-ig a főkörmányszékhez terjeszszék föl.

— Ö felsége egy legmagasabb kéziratában meghagyta gróf Forgáchnak, hogy a helytartó előleges kiballgatásával a nemzetek egyenjogúsága kérdésében törvényjavaslatot dolgozzon ki, mely a legközelebbi országgyűlés elébe terjesztessék.

— Márton Ferencz, az Aradon megjelenő „Alföld“ szerkesztője, a m. hó utolsó napján megjelent számban mondja, hogy visszalép a szerkesztéstől s a tiszta öntudat nyílt hangján veszt bucsut olvasóitól. Ha visszatekintünk, az „Alföld“ egy éves multja igazán becsületére válik szerkesztőjének úgy, mint közönségének. Jó lapot csak belátó, de rék, pártoló közönség számára lehet szerkeszteni s az alföldi aradi lap vidéki közlöny minőségében igen jó volt, mind hazafias irányát, mind sokoldalúságát illetőleg. A volt szerkesztő nyugodt lélekkel teheti szívére kezét, mondván: Betölttem a napszámot oly becsülettel, mint tölem kitelt.

„Magyarország“ azon híre, mintha a szerkesztést Kempelen Győző venné át jövőre, nem való. Nevezett csak mindennapi közreműködését biztosította az „Alföld“-nek. Ki lesz az új szerkesztő, még nem bizonyos.

— Egy magyar iparos közelebb szép kinttűtetésben résztűlt. Alexy Lajos kassai puskaműves, ki hátul tölthető oly fegyvert talált fel, melylyel egy percben nyolcszor lehet biztosan löni, s ki e találmányt a cs. kir. fegyvertárban egy biztortmány vizsgálata alá bocsátá, a művészetek nagy érdemvel jutalmazott. A lapok írják, hogy ö Felsége sajátkezűleg nyújtá át neki ez említett arany érdmet.

— Londonban most a közfigyelmet magára vonja a Pittolaj, melyet egy német fedezett fel Kaliforniában. E világitási anyag négyszer annyi világot ad, mint más olaj, háromszor oly tartósan és s minden zsiros és fotogén folyadéktól abban különbözik, hogy egyáltalában semmi füstöt vagy szagot nem terjeszt. Közelebb Bécsben is bemutatják, az alsó ausztriai ipar-egyletben.

— A szemeringi mezőn mult hó 29-kén éjjel a 4-dik számú löpor-készítő hely légbe repült. A laboratoriumban 80 mázsra kész löpor vála. A gyár előtt egy ör állott. Mikép gyuladt meg a löpor, senki se tudja. A föld, hol a gyár állott, ma egészen kopár, az épületnek semmi nyoma többé. Az ör is áldozata lett a robbanásnak; legalább eddig biányzik. Hatása rettenetes volt. A mennydörgésszerű robajra a gázvilág az egész helységben kialudt. A házajók felpatantak és a löpor-készítő fabódé közelében a templomnak egy ablaka sem maradt ép; néhol még az alvókat is kivetette az ágyból. A bódé a benlevő tárgyakkal együtt darabokra szakítottott s egy töltérszerű lyuk jelöli a helyet, a hol állt. A feltűrt föld a közeli házak fedelég szórattott.

— Az angol „Parthenon“ dícsérettel emlékezik, fiatal tudósunk Schwarz Gyula azon angol nyelven megjelent munkájáról, melyet a világ első tudományos társulata, a „Geological Society“ nagy elismeréssel fogadott. Üdvözl mint szerencsés ömenét a magyar nemzet leendő nagyságának. „Egy oly férfi gazdagítja e műben a világírodalmat mely tudományával, kinek magas tudományos rangja, mint ethnolognak már el lön ismerve.“ Örvendünk, midőn egy fiatal magyar tudós a legkintűbb tudományos világban is ily nagy elismerésben részesült. Az akademia azonban nem igen fogja tagjai közé venni, míg kicsit korosabb nem leendő. „M. O.“

— Zágrábból írják a „Lloyd“-nak, hogy a horvát megyegyűlésen néhol Ausztriának külföldi viszonyait is kezdi tárgyalgatni. Így közelebb a körösmegyei közgyűlésen Zuzel lelkes indítványára a Montenegroban és Hercegovinában folyó véres harcra vonatkozólag elhatározottak, ö Felségéhez azonnal küldöttséget indítani azon kérelemmel, hogy a cs. kormány Keleten jövőre oly politikát kövessen, mely az ottani keresztényeknek tüdőt és békét, az ausztriai monarchiára pedig dícsőséget hozzon. E czél elérésére a nevezett megyegyűlés azon utat látja legegyszerűsebbnek, melyet Ausztria előbbi kormányai, jelesen I. Lipót alatt, a török irányában követett. — Nagy fába vágta fejszéjét a körösi megyegyűlés.

— A prágai „Narodni Listy“ felhívja a szűnnapokra hazatérő tanulókat, hogy a nemzeti érzületet minden módon és eszközzel fejlesszék. Nemzetünk léteért küzd — egymond — s nincsen igazságosabb küzdelem mint az, melyet a létért vívunk. A mit századok véteknek nemzetiségünk ellen, azt kell jóvátennünk, helyrehozunk. Az „Ost D. P.“ ígztást vet szemére a lapnak, s denuciálja, hogy miután a józan esztek nem hallgatnak rá, most már az ifjúsághoz fordul, csak hogy igazasson.

POLITIKAI HIRNOK.

ANGOLORSZÁG. London, aug. 5. Az alsóház tegnapi ülésében Palmerston lord azt mondotta, hogy Anglia szerencsésnek tartaná magát, ha Ausztriával kereskedelmi szerződésre léphetne; de Ausztria még mindig védvámekkel, azért az alkudozások eredményére nézve a brit államférfi nem igen véres reményeket táplál.

FRANCIAORSZÁG. Páris, aug. 2. A császárt már e hó 6-ára várják ide, s három év óta az idén fog először történni, hogy aug. 15-ét Párisban tölti. Azon alkalommal tehát a császár ünnepélyesen fogadandja a diplomatiát, melynek nevében a pápa nuntiusa fogja a császárt üdvözölni, s arra a császár politikai irányu beszéddel felelni. Tartalma felett sokat bírik fejüket politikusaink: római kérdés, orosz

szövetség, amerikai beavatkozás, — mind oly tárgyak, melyekre nézve valóban nagy szükege van a világnak felvilágosításra. Jól értesültek azt mondják, hogy Napoleon császár Vichyben elvégre döntő elhatározásra jutott s kimondotta, hogy a helyzet Olaszországban úgy, a mint II. Ferencz s a francia helyőrség ott léte óta van, tovább nem maradhat. Azt hiszik, hogy a legközelebbi napokban, vagy legfeljebb augusztus 15-ig a „Moniteur“ jegyzéket fog közölni ezen új fordulatról. Az „Indep.“-ban pedig ezt olvassuk: Erősitik, hogy a császár sokat foglalkozik Olaszország helyzetével, s el van határozva nagy fontosságu rendszabályok alkalmazására. Ö felsége Vimercati urat, ki jelenleg Vichyben van, már értesítette e felől s megbízta, hogy menjen Turinba s ott jelentse ki, hogy a helyzet tovább így nem maradhat.

OLASZORSZÁG. Turin, aug. 3. A király manifestuma, melyet közelebből érintettünk, bővebb távirati közlés szerint így hangzik: Sajnálok, hogy azon pillanatban, midőn Európa Olaszország jogát elismeri, megcsalt fiatal emberek, elfelejtkezve szövetségeseink iránti kötelességeikről és hálájukról, jelt adnak háborura Róma nevében, melyre öhajításaink és közös törekvéseink irányozva vannak. Én fenlobogtattam Olaszország zászlóját; az nem követi e zászlót, a ki a törvényeket megsérti, s támadást intéz a haza szabadsága és biztonsága ellen. Ha az óra ütni fogott, fel fog hívni titeket királyotok. Minden más szózat, felhívás lázadásra és polgárháborura. A felelősség s a törvények szigora azokra fog hárulni, kik szavaimra nem hallgatnak. En koronám méltóságát sértetlenül fentartom, hogy jogom legyen, teljes igazságszoigáltatást követelni Európától Olaszországnak.

A kamara mai ülésében Ratazzi kijelentette, hogy a király kiáltványának azon albir szolgálat indokul, mintha a kormány támogatná a toborzásokat. Szónok elismeri a Garibaldi által tett szolgálatok fontosságát; ámde ő is csak akkor volt győztes, midőn a király nevében harcolt. Egyedül a király és a parlament képviselik Olaszországot. Ha Garibaldi eltér a törvényesség útjáról, a közönséges törvény sulya alá esik, mint bárki más. Ratazzi reméli, hogy Garibaldi, miután ismeri a király szándékát, áll fogja magát ennek rendelni, s kikérti a polgárháborút. A miniszterium a törvény értelmében fog eljárni. — A kamara miután a király nemes szavaihoz csatlakozott, áttért a napi rendre.

Valamint a királyi szózat, úgy a nyilatkozat is ezen bővebbeske kivonatokban éppen nem oly menydörgők, a milyneket Garibaldi tulheves beszédeire várni lehetett volna. Ugyanazért nem lehet csodálkoznunk, ha itt ott kételyek merülnek fel a „nemes király“ s az exdictator közti hasonlóság komolyságáról. Így például a „Waterland“ az idézett manifestumban nem lát egyebet szokásos tiltakozásnál egy oly vállalat ellen, melynek gyümölcseit, ha sikerül, örömet zsebre rakják. E lap szerint, Victor Emanuel kiáltványának legjobb magyarázata az, hogy mint párisi tudósítója írja — a piemonti kormány, követsége, a különböző konzulátok, névszerint pedig az ugy nevezett olaszországi konzul által Párisban, annak tökéletes rendje és módja szerint táboroztat egy Garibaldi parancsnoksága alatt alakítandó új déli hadsereg számára. Feles számú ügynökök kalandoznak be Páris és kávéházait, külvárosait, hogy az emberek Garibaldi szolgálatára kényszeressék. Az olasz konzulát mindazoknak, kiket hajlandóknak hisz az új garibaldista hadjáratban résztvenni, szállásaira küldi a szabad jegyeket úgy a francia, mint olasz vasutakra, sőt a szó értelmében rá erőszakolja az emberekre.

A római száműzöttek következő tartalmú kiáltványt bocsátottak közre: „Ömegtagadó tiltelmezetekben, az utóbbi évek alatt feláldoztatok magatokat a nemzet javáért, és nehogy elhamarkodott merénylet által a hazára veszélyt hozzatok, eltűrtétek inkább a szolgaság lánczát. Ily áldozat további folytatása azonban megölne Rómát, a veszélybe döntené Olaszországot. Nem halljátok azon kiáltást, mely az Alpesektől Calabria legszélső pontjáiig hangzik? Róma! Róma! Ez a fuldoklónak kiáltása. Ha még sokáig nem kaphatjuk meg Rómát, Olaszország vesz el. Franciaország minden idegen megtámadás ellen védi Rómát, és valószínű, hogy a turini kormány sürgetéseinek még sokáig ellentáll, azonban nem hisszük, hogy nyílt erőszakkal védelmezni bátorkodnék a papok uralmát a római nép ellenében, mihelyt ez határozott akaratát nyilvánítaná, annak lerázására. Azt hiszik, hogy Franciaország most, mint 1849-ben szintén bombázni fogná Rómát? 1849. és 1862. között óriás mélység fekszik, s e mélységet a solferinói csata, és a milánói kiáltvány képezi. Azt hiszik, Franciaország azért szabaddított meg bennünket a rablánczoktól, hogy most halálos döfést adjon? Róma bombáztatása most annyira lenne, mint egy új idöszak, és számos csaták dícsőségeinek megsemmisítése. E tettől a Napoleonidák kezét semmi sem moshatná tisztára. Ti nem a francziák ellen fogtok fölkelni, csak a papok fizetett bérencei ellenében fogjátok jogaitokat érvényesíteni. Ám maradjanak a francziák Rómában, a mi barátaink ők, s azért maradjanak ott, hogy velünk együtt a despotismus ellen küzdjenek Európában. Franciaország a bouronok nélkül mindig egyértelmű a forradalommal. Kétségtelen, hogy mindent el kell követnünk arra, hogy vele ellenséges öszetűködésbe ne keveredjünk, és ha ők meg fogják is akadályozni, hogy a Capitoliumot elfoglaljátok, lesztek annyira elővigyázók, hogy az Aventino hegyére vonultok vissza. Ha a támadást nem találjátok czélszerűnek, szervezettek az ellenállást. Tűrtétek el, martyroként a francziák kartácslövéseit, ha ők beuuteket megtámadni merészelenek, de a pápai szoldosokra azon dühvel rohanjatok, melyet tizenhárom hosszú év, kimondhatatlan szenvedési költöttek fel szívetekben. Hogy a turini kormány Rómát megszerezni törekszik, az természetes, életének első feltétele ez, csakhogy eszközei igen korlátozottak e nagy czél elérésére: a kormány mindig kormány marad és nem nyújt hat segédkezet a forradalomhoz; ezenkívül szövetségese Franciaországnak és annak beegyezése nélkül egy lépést sem tehet előre. Eszközei tehát kizárólag erkölcsiek és diplomatiák. De Róma, és azon hazafias érzelmű tartományok, melyek az ő sorsát öszták, nem kényszerítik oly tekinteteknek hódolni, melyeket a turini kormány nem melőzhet: a szegény örvárosa, mindent megkísérthet, mert

